

ЕФЕКТИВНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ОСНОВНЕ ЗАВДАННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

© В. З. Борбулевич, 2015

Сьогодні проблеми економіки України істотно впливають на діяльність вітчизняних промислових підприємств. Глибинна економічна криза в Україні викликана не лише зовнішніми чинниками, але і значними структурними недоліками вітчизняної економіки: слабким розвитком фінансового сектора, високою енергозалежністю, низьким рівнем диверсифікації, істотним рівнем заборгованості підприємств, нерозвиненості інститутів підтримки розвитку. Останнє підтверджується тим, що порівняно з розвиненими країнами обсяги коштів на науково-технічні дослідження у промисловості нижче в десятки разів. Посилення конкуренції, нестабільність зовнішніх умов господарювання вітчизняних промислових підприємств викликають потребу підвищення ефективності їх функціонування. Вони вимушені постійно пристосовуватися до динамічних умов функціонування та за можливостями самі активізують свою участь у формуванні зовнішнього середовища.

Дослідження галузевих особливостей промислового комплексу України показало, що промислова матеріально-технічна база в цілому більш ніж на дві третини зношена на. Серйозна технологічна відсталість галузі продукція вітчизняної промисловості в цілому, за винятком окремих видів товарів, неконкурентоздатна на зовнішньому ринку. Сьогоднішній економічний кризовий стан суттєво зменшив можливості залучення зовнішніх джерел фінансування розвитку.

Підвищення ефективності функціонування промислових підприємств вимагає від управлінців пошуку нових організаційних і економічних управлінських рішень, що дозволяють підприємству визначити оптимальніший рівень розвитку. Необхідність і актуальність модернізації вітчизняних підприємств обумовлені наступним:

- незавершеність процесів ринкової трансформації вітчизняної економіки;
- відсталість техніко-технологічної бази більшості галузей і виробництв;
- слабе фінансування, недостатність інвестицій в реальному секторі, руйнуванням виробничих відношень і зв'язків;
- посиленням залежності вітчизняних підприємств від іноземних монополій і імпорту.

Проблема ефективності діяльності підприємств має розглядатись в розрізі вирішення таких завдань:

1) визначення інноваційно-технологічної модернізації підприємств як одного з головних напрямів підвищення ефективності діяльності;

2) подолання наявного кризи у реальному секторі.

Політика модернізації підприємств наукових і виробничих комплексів має вирішувати такі:

1) визначення цілей, пріоритетів і сучасних напрямів модернізації;

2) формування управляючих і регулюючих механізмів;

3) забезпечення ресурсної бази модернізації.

Модернізація підприємства як цілісної системи можна здійснити структурно, у вигляді системної модернізації вибраних властивостей і підсистем. Такий структурно-системний підхід до модернізації підприємства як створення єдиного цілого можна сформулювати як комплекс взаємодіючих і взаємозалежних основних напрямів модернізації підприємства. Спершу модернізація виробничої системи підприємств має поширюватися на виробничі ділянки, що забезпечували виробництво основних комплектуючих для складальних ліній. Одночасно з вибудовуванням потоку одиничних виробів доцільно проводити візуалізацію робочих місць з метою усунення усього зайвого з робочого місця, ергономічному розміщенні необхідних інструментів, зручній організації робочого місця відповідно до стандартів проведення робочих операцій. Очікуваним результатом стане підвищення продуктивності праці.

Підприємство, як цільна комплексна система, повинна орієнтуватися на циклічну системну модернізацію, яка в визначальній мірі залежить від кругообігу капіталу. Капітал підтримує єдність авансованої і споживчої вартості, основу якої складають засоби і робоча сила, функціонуюча як головний чинник виробництва. У процесі виробничої діяльності з врахуванням термінів й характеру обороту капітал

поділяється на основний і оборотний капітал. Зазначимо, що саме відновлення основного капіталу є базисом всього процесу модернізації підприємства.

Основним загально визначеним напрямом модернізації підприємств є оновлення основних фондів, впровадження нових технологій і активізація інноваційної діяльності як самих підприємств, і науково-дослідні та проектно-конструкторські установ. Основне завдання полягає у відновленні та розвитку матеріальної економічної бази та програмах технічної модернізації виробництва, якими є машинобудівна, металургійна та інші промислові галузі промисловості. Особливо актуальним постає завдання оперативного управління виробничою діяльністю підприємств, які відносяться до «новим» корпораціях. Першочерговим завданням в них стає впровадження ефективних інформаційних систем менеджменту.

Основними чинниками, що визначають інвестиційну привабливість підприємств, є: склад і дієздатність основних виробничих фондів : вартість нематеріальних активів, досвід і кваліфікація адміністрації і персоналу, репутація підприємства: очікувані терміни окупності і реалізації проектів.

Можна констатувати, що провідним напрямком переходу України до інноваційного розвитку повинно стати кардинальне поліпшення інвестиційного клімату і всебічного заохочення національного капіталовкладення та інвестиційно-інноваційних процесів.

Таблиця 1

Інвестиційна активність підприємств за видами промислової діяльності, % [1]

Вид промислової діяльності	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Промисловість	8,4	7,1	5,5	6,5	9,3	9,2
Добувна промисловість	19,6	20,7	14,6	16,8	23,5	15,7
Переробна промисловість	7,3	6,3	4,7	4,7	5,8	5,8

В цілому наведені дані свідчать про наявність проблем у сфері фінансового забезпечення інвестиційної діяльності вітчизняних підприємств. Очевидне сподіване уповільнення темпів оновлення основного капіталу за 2014-2015 роки значною мірою стало наслідком світової фінансово-економічної кризи, що призвело до обвального згортання інвестиційної діяльності в Україні. У цьому ключі дієвим засобом має стати зменшення податкового тиску на витрати підприємств на інноваційно-інвестиційні процеси. Тут Україні треба брати за приклад розвинуті країни, де домінує сучасна «нова економіка». Ефективна політика інноваційної технологічної модернізації повинна будуватися на основі наступних принципів:

- формування привабливого інвестиційного образу;
- визначення пріоритетних напрямів розвитку;
- концентрація інвестицій на стратегічних напрямах розвитку;
- відбір ефективних інвестиційних проектів модернізації з урахуванням ризиків;
- формування і обслуговування портфелю інвестиційних проектів;
- об'єктивна оцінка інвестиційного потенціалу підприємств.

Реалізація сукупності напрямів модернізації підприємства в цілому вимагає єдиної стратегічної програми модернізації кожному діючому підприємства. Не слід руйнувати наявний потенціал підприємства, а використовуючи системні методи її відновлення, забезпечить перехід до нових технологій виробництва, управління і бюджетування. Модернізація підприємств вимагає величезної організаційної діяльності, зокрема розробки стратегій модернізації.

1. *Капітальні інвестиції за джерелами фінансування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ukrstat.gov.ua*